

491.82

N241

ИНСТИТУТ ЗА СРПСКОХРВАТСКИ ЈЕЗИК

STANFORD UNIVERSITY

LIBRARIES

STACKS

OCT 27 1966

НАШ ЈЕЗИК

НОВА СЕРИЈА

Књига XIV, св. 4-5.

БЕОГРАД, 1965.

ВУКОВА ПИСМЕНИЦА И МРАЗОВИЋЕВА СЛАВЕНСКА ГРАМАТИКА

Вук је Срезњевском рекао да је своју *Писменицу* радио по угледу на Мразовићеву *Славенску грамаишку* (исп. *Сусрећи с Вуком*, стр. 23). Као што је познато, ова Мразовићева граматика доживела је неколико издања (исп. А. Белић, *Enciklopedija Jugoslavije* 3, 324; М. Стевановић, *Enciklopedija Jugoslavije* 3, 573; Б. Миљковић, *Enciklopedija Jugoslavije* 6, 171).

Занимљиво је питање: може ли се утврдити којим се издањем Мразовићеве *Грамаишке* служио Вук пишући *Писменицу*.

Одговор се може добити ако се издања Мразовићеве *Грамаишке* пре 1814. упореде између себе; затим, уколико се она међу собом разликују, треба утврдити које је од њих најближе *Писменици*. Издање из 1821. не долази у обзир јер је *Писменица* изашла 1814.

Детаљно сам упоредио издања (IV част) из 1794, 1800. и 1811. и констатовао да постоје разлике међу њима. Али те разлике нису такве природе да би се на основу њих могло утврдити којим се издањем Вук служио пишући *Писменицу*. Ево тих разлика:

1) Издање из 1794. је бечко; издања из 1800. и 1811. су будимска.

2) На десетак места постоје мање измене углавном у стилизацији, али је смисао увек исти. У таквим случајевима, а и уопште, издања из 1800. и 1811. ближа су него издања из 1794. и 1800.

3) Постоје извесне ортографске разлике. Али у овом случају то није битно јер Вук није применио Мразовићеву ортографију.

4) Акценат — руски углавном — није у сва три издања увек на истом месту. Често су у питању штампарске омашке. На крају издања из 1794, у Типографическим погрешкама, Мразовић сам

моли „благонаклоњеног читаоца“ да „изволи сам исправити“ акценатске омашке. У друга два издања нема штампарских исправака што не значи да нема ни грешака. Али, као што је истакнуто, Мразовићев акценат није новоштокавски.

5) И уопште издања се разликују по штампарских грешкама.

6) И прелом је различит тако да у издању из 1794. IV част почиње на стр. 48, а у изд. из 1800. и 1811. на стр. 47.

7) Донекле су друкчија и техничка решења у вези с преломом.

8) Сва три издања разликују се и по типу слова.

9) У сва три издања друкчији су украси на горњој маргини.

Јасно је да ниједна од ових разлика не може показати којим се издањем служио Вук. Ако би се хтело ускакати у ризик, једино на основу чега би се могло искључити издање из 1811. јесте ово. У изд. из 1794. и 1800. стоји *Перваја глава*, а у изд. из 1811. *Глава ѿперваја*. Код Вука је *Перва глава*. Али, у прва два изд. код Мразовића је *Глава вѣтораја*, а у изд. из 1811. *Вѣтораја глава*. И код Вука је *Вѣтора глава*. Зато би се свакоме ко би на основу ситуације у вези с првом главом закључио да се Вук није служио изд. из 1811, могло овако одговорити: Напротив, Вук је ставио *Перва глава* зато што је тај ред речи обичнији у нашем језику а за то је нашао подршку у Мразовићевом поступку с насловом *Вѣтораја глава*.

Све то значи да ми још увек не можемо знати којим се издањем Мразовићеве *Грамаишке* Вук служио пишући *Писменицу*. Није јасно зашто Љуб. Стојановић наводи оно из 1800 (*Живоѿ и рад Вука Сѣеф. Караѿића*, стр. 73). Ваљда му је оно било при руци.

8. II 1965.

Берислав М. Николић